

С. С. Чернявський, В. І. Шакун, С. А. Шалгунова та ін. Праці зазначених учених також було присвячено питанням кримінальної відповідальності за підкуп особи, яка надає публічні послуги (ст. 368-4 КК України), у яких висвітлено низку законодавчих недоліків зазначеної норми. Незважаючи на це, диспозиції та санкції ст. 368-4 КК України потребують науково обґрунтованих змін з урахуванням соціальної обумовленості та потреб правозастосовної практики.

Крім зазначеного, необхідність ґрунтовного дослідження кримінальної відповідальності за підкуп особи, яка надає публічні послуги підтверджує відсутність в Україні дисертаційних, монографічних та інших наукових праць з даної проблематики, що зумовлює актуальність дослідження. Воно дозволить виробити науково обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення норм закону про кримінальну відповідальність за підкуп особи, яка надає публічні послуги та практики її застосування.

Список використаних джерел

1. Бабаніна В. В. Поняття та межі принципу справедливості в кримінальному законодавстві України. *Актуальні проблеми кримінального права* : матеріали ІХ Всеукр. наук.-теорет. конф., присвяч. пам'яті проф. П. П. Михайленка (Київ, 21 листоп. 2018 р.). Київ, 2018. С. 26–30.

2. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / [Д. С. Азаров, В. К. Гришук, А. В. Савченко та ін.] ; за заг. ред. О. М. Джужі, А. В. Савченка, В. В. Чернея. 2-ге вид., переробл. і доповн. Київ : Юрінком Інтер, 2018. 1104 с.

3. Cherniei V., Cherniavskiy S., Babanina V., Ivashchenko V. Criminal remedies and institutional mechanisms for combating corruption crimes: the experience of Ukraine and international approaches. *Juridical Tribune*. 2022. № 12 (2). P. 227–245.

Дідук Олексій Вадимович,
старший детектив Головного підрозділу
детективів Бюро економічної безпеки
України

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ЩОДО РОЗСЛІДУВАННЯ ПРИВЛАСНЕННЯ, РОЗТРАТА МАЙНА АБО ЗАВОЛОДІННЯ НИМ ШЛЯХОМ ЗЛОВЖИВАННЯ СЛУЖБОВИМ СТАНОВИЩЕМ

На сучасному етапі становлення України як європейської держави реалізується комплекс стратегічних заходів, спрямованих на розвиток економіки в умовах євроінтеграції [1], подолання бідності та протидію злочинності [2]. Проблема протидії організованій етнічній злочинності є актуальною не тільки для України, а й для всієї світової спільноти, так як інтенсивні міграційні потоки зумовили поширення етнічних злочинних угруповань по всій планеті [3]. Тобто організована злочинність в її національних і транснаціональних проявах була й

залишається глобалізаційним викликом та серйозною загрозою національній безпеці окремих держав, які намагаються максимально зосередити свої організаційні, кадрові, фінансові зусилля на діяльності з контролю за організованою злочинністю, шукають нові шляхи реагування на її видозміни, вивчають досвід інших країн у сфері протидії цьому феномену [4; 5, с. 460].

На відміну від України, більшість іноземних держав уже запровадили стійкі програми протидії привласненню, розтраті майна або заволодінню ним шляхом зловживання службовим становищем, так як раніше визнали цю проблему на етапі економічних та політичних змін.

Отже, привласнення чи розтрата чужого майна, яке було ввірене особі чи перебувало в її віданні відбувається шляхом привласнення, розтрати або зловживання службовим становищем за своєю суттю являє собою три самостійні форми розкрадання. Проте деякі загальні риси, які притаманні цим формам злочинів, дозволяють об'єднати їх в одній нормі. Зокрема, основною ознакою, яка об'єднує вказані три форми розкрадання, є особливе ставлення винного до майна, яке він обертає на свою користь або на користь інших осіб, оскільки воно було ввірене винному чи було в його віданні або оперативно-господарському управлінні і мало використовуватися в інтересах власника [6]. Доцільно звернути увагу на таку обставину, що суб'єкт визначений у двох варіантах: а) особа, якій майно ввірено; б) особа, у віданні якої перебувало майно [7, с. 417-418].

На сьогодні виділяють привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем у таких сферах: оборонно-промислового комплексу, енергетичній сфері, у сфері видобування корисних копалин, у сфері охорони здоров'я, у сфері проектування, будівництва та експлуатації інфраструктурних проєктів, банківській сфері а також у сфері державного управління тощо.

Міжнародний досвід боротьби з організованою злочинністю показує, що певна державна політика може значно ускладнити активність організованих злочинних угруповань, зробити її неефективною, що в підсумку призведе до переносу арени кримінальної діяльності злочинних планів в інші країни. Одним з елементів державної політики виступає ухвалення законодавства, яке заважає заробити гроші у кримінальний спосіб, полегшує виявлення злочинців і доведення їх провини [8].

У контексті цього звернемося до І. М. Охріменка, який процес запозичення іноземного досвіду умовно розділив на кілька етапів:

1) збирання інформації щодо досвіду окремої держави або групи держав;

2) аналіз з метою виявлення позитивних і негативних сторін певної моделі, розповсюдженої в іншій країні (країнах);

3) встановлення ступеню прийнятності такої моделі для України;

4) вироблення наукових засад, методичних рекомендацій щодо запровадження такого досвіду в Україні;

5) реалізація моделі на практиці з постійним науковим супроводженням, спостереженням за станом «приживлення» інновацій на вітчизняній ниві;

6) супроводження освітнього процесу, починаючи від укладення розкладів занять до організації взаємодії з викладачами, робота методистів, начальників курсів [9].

У контексті цього дослідження особливу цінність становить досвід США як країни з найбільш ефективною системою правового регулювання діяльності (організації і тактики) правоохоронних органів щодо протидії організованій злочинності [10, с. 323].

У Сполучених Штатах Америки у процесі здійснення нагляду федеральні органи регулювання банківської діяльності проводять оцінку наявності в депозитарних установах належної політики і процедур, розроблених з урахуванням їхніх ризиків, пов'язаних із відмиванням грошей і вимогами Закону про банківську таємницю, для виявлення та напряду повідомлень про підозрілу діяльність. Федеральні органи регулювання банківської діяльності повинні дотримуватися процедур проведення перевірки, які встановлені в Керівництві щодо дотримання вимог законодавства у сфері протидії відмиванню грошей, розробленому Федеральною радою з перевірки та нагляду за фінансовими установами. Керівництво допомагає наглядовим органам визначати обсяг і порядок перевірки виконання вимог протидії відмиванню грошей з урахуванням конкретних ризиків фінансової установи. Крім того, у ньому вказані ризики, які виявили перевірки федеральних органів регулювання банківської діяльності, на підставі даних, наданих правоохоронними органами. Цю інформацію також використовують для підготовки і випуску керівних вказівок, у яких детально описуються результати, очікувані наглядовими органами у плані управління ризиками, пов'язаними з уразливими місцями, виявленими в юрисдикції, а також для планування перевірок і визначення їх обсягу [11]. Аналізуючи вищезазначене, інститут боротьби з легалізацією (відмиванням) злочинних доходів в Україні ще тільки починає розвиватися.

Тому, нехтування в процесі правотворчості наведеним зарубіжним досвідом може мати наслідком неспроможність кримінального закону належним чином реагувати на появу нових загроз правоохоронюваних інтересів. Аналіз сучасної правозастосовчої практики у сфері банківської діяльності дозволяє сформулювати ряд нормотворчих проблем, які потребують першочергового вирішення: 1) підвищення рівня технічної досконалості окремих кримінально-правових заборон у сфері банківської діяльності; 2) додаткова

орієнтація національного кримінального законодавства на досвід зарубіжних країн [12].

Підсумовуючи вище викладене, ми погоджуємося з М. Ансель. На його думку, вивчення зарубіжного права відкриває перед юристом нові обрії, дає йому змогу краще пізнати право своєї країни, оскільки специфічні риси цього права особливо чітко виявляються під час порівняння з іншими системами. Порівняння здатне озброїти юриста ідеями та аргументами, які не можна отримати навіть при дуже доброму знанні лише власного права [13]. «Порівняння дає можливість визначити спільне та відмінне, бачити як недоліки, так і кращі зразки вирішення певних питань» [14]. У гносеологічному аспекті будь-яке порівняння становить собою єдність трьох моментів: по-перше, це – логічний прийом пізнання; по-друге, це – процес, тобто особлива форма пізнавальної діяльності; по-третє, це – особливий пізнавальний результат, знання певного змісту й рівня [15].

Список використаних джерел

1. Yunin O., Sevruc V., Pavlenko S. Priorities of economic development of Ukraine in the context of european integration. *Baltic Journal of Economic Studies*. Riga: Publishing House “Baltija Publishing”, 2018. Vol. 4. N. 3. P. 358–365.
2. Mohilevskiy L. V., Sevruc V. G., Pavlenko S. O. Psycho-Pedagogical Training of Operating Unit Workers of National Police of Ukraine. *Наука і освіта*. 2017. № 11. С. 120–132.
3. Кузнецов К. В. Особенности формирования и реализации криминальной деятельности организованных этнических преступных формирований в зарубежных странах (на примере наиболее влиятельных этнических преступных сообществ и группировок). *Общество и право*. 2017. № 3. С. 61–66.
4. Бахуринська О. Поняття «злочинна спільнота»: проблеми правового та кримінологічного визначення. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 1. С. 190.
5. Севрук В. Г. Протидія злочинам, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями, які сформовані на етнічній основі: теорія та практика: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 1092 с.
6. Пинаев А.А. Уголовно-правовая борьба с хищением / А.А. Пинаев. Харьков : Вища шк.; Изд-во при Харьк. ун-те, 1975. 189 с.
7. Дорохіна Ю.А. Злочини проти власності. Теоретико-правове дослідження : монографія. Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. 744 с.
8. Вінчук В. В. Шляхи удосконалення протидії організованій злочинності за часів Незалежності України. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка*. 2013. Спецвип. № 6. С. 293.
9. Охріменко І. М. Компаративістика у дидактичному проектуванні процесу підготовки поліцейських. *Світовий досвід*

підготовки кадрів поліції та його впровадження в Україні: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 17 берез. 2016 р.). Дніпропетровськ: Ліра ЛТД, 2016. С. 66-67.

10. Павленко С.О. Основи оперативно-розшукової тактики: монографія. Київ: «Видавництво Людмила», 2022. 624 с.

11. Уткіна О.В. Зарубіжний досвід протидії легалізації злочинних доходів із застосуванням ризик-орієнтованого підходу в банківському секторі. URL: <https://ser.net.ua/index.php/SER/article/view/88/92>.

12. Клочко А. М., Волченко Н. В., Курило О. М. До питання вчинення службових зловживань у сфері банківської діяльності України. Юридичний науковий електронний журнал: електронне наукове фахове видання юридичного факультету Запорізького національного університету. 2019. № 4. С. 198–201. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2019/56.pdf.

13. Ансель М. Методологические проблемы сравнительного права. Очерки сравнительного права: сборник /сост., перевод и вступ. статья В.А. Туманова. Прогресс, 1981. С. 36-86.

14. Кримінальне право України. Загальна частина : підруч. для студ. юрид. вузів і фак. / за ред. П.С. Матишевського та ін. Київ : Юрінком Інтер, 1997. 512 с.

15. Тихомиров А.Д. Юридическая компаративистика: философские, теоретические и методологические проблемы. Киев: Знання, 2005. 334 с.

Слаєв Юрій Леонідович,

викладач кафедри організації досудового розслідування факультету № 1
Криворізького навчально-наукового інституту Донецького Державного університету внутрішніх справ

ДОКТРИНАЛЬНІ ФУНДАЦІЇ (ОСНОВИ) НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГЛАМЕНТУВАННЯ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ТАБОРАХ ДЛЯ ТРИМАННЯ ВІЙСЬКОВОПОЛОНЕНИХ

У відповідності до норм Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо впорядкування питань, пов'язаних із військовополоненими в особливий період» від 24 березня 2022 року № 2158-IX [1] запроваджено (встановлено) таку державно-владну інституцію, як табір для тримання військовополонених. При цьому, особливий період, як юридичний час, охоплює собою, в тому числі, час дії воєнного стану в Україні.

Так, вбачається, що за своєю публічно-правовою природою вищеназвана державно-владна інституція найбільш близька до надцарини кримінально-виконавчих інституцій. При цьому, необхідно